

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA PROGRAM GELİŞTİRME

Hüseyin Hüsnü TEKİŞİK (*)

BUGÜNE KADAR HAZIRLANAN İLKOKUL PROGRAMLARI

Ülkemizde uzun süre EĞİTİM PROGRAMI yerine "Müfredat Programı" deyimini kullanılmıştır. "Müfredat Programı", okullarda her sınıfta okutulacak derslerin isimlerini, haftalık ders saatlerini, bu derslerle ilgili amaçları, ilkeleri, konuları ve açıklamaları bir araya getiren kitap anlamına gelir. "Müfredat Programı" deyimini bizde 1950'lere kadar kullanılmıştır.

Bizde program çalışmaları, 1924 yılından itibaren daha çok ilkokul alanında başlamış ve ortaöğretim programları da bu çalışmaların ışığı altında yapılmıştır.

1924 PROGRAMI :

1924 yılında, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinin eğitim ve öğretim anlayışı, ihtiyacı ve şartları düşünülerek "1924 İlk Mektep Müfredat Programı" hazırlanmıştır. Bu program daha çok bir proje program mahiyetinde olup 1926 yılına kadar uygulanmıştır.

1926 PROGRAMI :

1926 yılında, yurdumuzun o zamanki ihtiyaçlarına, çocukların özelliklerine ve dünyadaki ileri eğitim ve öğretim anlayışına göre "1926 İlk Mektep Müfredat Programı" hazırlanmıştır.

1926 programı, bugünkü programlarımızın dayandığı;

- 1) Toplu öğretim sistemi,
- 2) İlkokulun amaçları,
- 3) Derslerin özel amaçları,

(*) Eğitimci - Yazar

- 4) Öğretimde takip edilecek yollar,
- 5) İlkokuma-yazma öğretiminde uygulanan çözümleme metodu,
- 6) Beş sınıflı ilkokulun birinci ve ikinci devreye ayrılması gibi temel esasları ihtiva etmesi bakımından önemlidir.

1926 programı, 1936 yılına kadar ilkokullarımızda uygulanmıştır.

1930 KÖY OKULLARI PROGRAMI:

1930 yılında şehir okulları müfredatının esaslarına sadık kalınarak köy çocuklarını köyün şartlarına ve ihtiyaçlarına göre yetiştirmek amacı ile "Köy Mektepleri Müfredat Programı" hazırlanmıştır.

1936 İLKOKUL PROGRAMI

1936 yılında, 1926 programı günün ihtiyaçlarına göre yeniden gözden geçirilmek ve geliştirilmek suretiyle şehir okulları için "1936 İlkokul Programı" hazırlanmıştır. Bu program 1948 yılına kadar uygulanmıştır.

1948 İLKOKUL PROGRAMI :

1944 yılında, şehir ve köy okulları programlarının birleştirilmesi ve geliştirilmesi hakkında bütün öğretmenlere bir anket açılmıştır. Öğretmenlerin bu ankete verdikleri cevaplardan da yararlanılarak, 1936 ilkokul programı ve köy okulları programı projesi, günün ihtiyaçlarına göre geliştirilmek suretiyle "1948 İlkokul Programı" hazırlanmıştır. Bu program 1948-1949 öğretim yılında uygulamaya konmuş ve 20 yıl uygulanmıştır.

1948 İLKOKUL PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALAR

1951-1952 öğretim yılında, 1948 programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükleri saptamak ve bu programı geliştirmek amacı ile Amerika'dan Prof. Dr. Kate Wofford ülkemize davet edilmiştir. Wofford 4 aylık bir inceleme sonunda 1948 programının yeniden ele alınması konusunda bir rapor vermiştir.

1952 yılında, Prof. Wofford'un tavsiyesi üzerine 25 kişilik bir öğretmen grubu ilköğretim alanında görgü ve bilgisini artırmak amacı ile Bakanlıkça Amerika Florida Üniversitesi'ne gönderilmiştir.

1953 yılında toplanan V. Milli Eğitim Şurasında, 1948 programı üzerinde durulmuş, günün ihtiyaçlarına cevap verecek yeni bir programın hazırlanması ve deneme okullarında uygulanıp geliştirildikten sonra bütün okullarda uygulanması kararlaştırılmıştır.

1954 yılında, Amerika'dan dönmüş olan 25 kişilik öğretmen grubu 1948 programı üzerinde yurdun çeşitli bölgelerinde çalışmalar yapmış, Bolu "Köy Deneme Okulları Programı Taslağı" hazırlanmıştır. Bu taslak Talim Terbiye Kurulu'nda da uygun görülerek 1954-1955 öğretim yılından itibaren Bolu Deneme Okullarında uygulamaya konmuştur.

1955 yılında İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğüne "İstanbul Şehir ve Köy Deneme Okulları Müfredat Programı" hazırlanmış, bu program da, Talim ve Terbiye Kurulu'nun kararı ile 1956-1957 öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur.

1959 yılında düzenlenen "Türkiye Eğitim Milli Komisyonu Raporu"nda 1948 programının ele alınıp değiştirilmesi istenilmiştir.

1960 yılında hazırlanan "Milli Eğitim Planının Hazırlığı ile Görevli Komisyon Raporu"nda 1948 programının, öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarına, öğretim amaçlarına ve günün ihtiyaçlarına göre yeniden ele alınarak değiştirilmesi istenmiştir.

1962 PROGRAM TASLAĞI:

1961 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğü 1948 programının, zamanın ihtiyaçlarına göre gözden geçirilmesi için teşebbüse geçmiş, Talim ve Terbiye Kurulu ile işbirliği yaparak 16 kişilik uygulayıcı ve uzmandan oluşan bir komisyonda "İlkokul Programında yapılacak değişikliklerle ilgili esaslar" bir rapor halinde tesbit edilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı illere yaptığı bir genelgede, öğretmenlerin, teşkilatın ve eğitim kuruluşlarının 1948 programı hakkında tenkidi görüşlerini istemiştir. Bakanlıkta kurulan bir komisyonda, ilkokul programı hakkında illerden gelen dökümanlar yapılan inceleme ve deneme sonuçları gözden geçirilerek yeni hazırlanacak programın esasları tesbit edilmiştir.

1962 Şubatında, köy ve şehir okullarında çalışan öğretmen, ilkokul müdürü, milli eğitim müdürü, ilköğretim müfettişi, ortaokul ve öğretmen okulu öğretmenleri ile okul-aile birliği temsilcilerinden ve uzmanlardan kurulan 108 kişilik bir komisyonda ÖN PROGRAM TASLAĞI hazırlanmıştır.

Ön program taslağı, 28 Mart - 14 Nisan 1962 tarihleri arasında 35 kişilik uygulayıcı ve uzmanın katıldığı komisyonda incelenerek son şeklini almıştır.

1962 program Taslağı, Talim ve Terbiye Kurulu'nca incelenmiş 12 Eylül 1962 tarih ve 215 sayılı kararla, 5 yıl süre ile bir kısım okullarda denenmesi ve geliştirilmesi şartıyla uygulamaya konması uygun görülmüştür.

1962 Program Taslağı, 1962-1963 öğretim yılında, yurdumuzu çeşitli yönlerden temsil eden 14 ilden seçilen 106 kasaba, şehir, tek ve iki öğretmenli köy okulunda uygulamaya konmuştur.

Talim ve Terbiye Kurulu, taslak programın uygulanmasıyla ilgili gerekli değerlendirmenin yapılabilmesi için 18 Kasım 1966 tarih ve 260 sayılı kararla uygulanmaları 1968-1969 öğretim yılına kadar uzatmıştır.

1964-1965 öğretim yılından itibaren program taslağının uygulama sahası genişletilmiş ve taslak programı 1881 okulda 10.099 öğretmenle 470.250 öğrenciye uygulanmıştır.

1962 program taslağının 6 öğretim yılında yapılan uygulama ve geliştirme çalışmaları, çeşitli yollarla Bakanlıkça takip ve kontrol edilerek değerlendirilmiştir.

1968 İLKOKUL PROGRAMI :

1962 program taslağının 6 yıllık uygulaması sonuçları, 1968 yılında, Bakanlıkta, uygulayıcı, yönetici, eğitimci ve uzmanlardan oluşan bir komisyonda incelenip değerlendirilerek "Geliştirilmiş İlkokul Program Taslağı" hazırlanmıştır.

"Geliştirilmiş İlkokul Program Taslağı" 25-30 Nisan 1968 tarihleri arasında toplanan "İlkokul Programı Değerlendirme Semineri"nde 170 uygulayıcı, eğitimci, uzman ve yönetici tarafından incelenmiştir.

Geliştirilmiş İlkokul Programı Taslağı, Değerlendirme Semineri çalışmaları sonunda birtakım değişiklikler yapıldıktan sonra 1968 Mayıs ayında Talim ve Terbiye Kurulunun tetkikine sunulmuş ve Talim Terbiye Kurulu'nun 1 Temmuz 1968 gün ve 171 sayılı kararı ile 1968 ilkokul Programı kabul edilmiştir.

1968 İlkokul Programı, yurt çapında uygulamaya konduktan sonra, uygulamaların değerlendirme sonuçlarına göre çalışmalar devam edip gelişecekti. Orta Öğretim Programları için de hazırlık ve geliştirme çalışmaları başlatılacaktı.

1968 İlkokul Programı uygulamaya konduktan sonra, Bakanlık İlk ve Orta Öğretim Programları ile gereği gibi ilgilenmedi.

1968 Programı ile gelen ünite ve konuların işlenmesinde hazırlık, planlama, ünite ve küme çalışması, araştırma, inceleme, kendi kendine öğrenme, tartışma ve değerlendirme gibi yenilikler uygulanmadan kağıt üzerinde kalmaya mahkum edildi.

Ortaöğretim programlarının geliştirilmesi için İstanbul Atatürk Kız lisesi ile Ankara Bahçelievler Deneme lisesinde başlatılan çalışmalardan ve Modern Fen programı hazırlıklarından uygulamaya dönük bir sonuç elde edilemedi.

Politik düşüncelerle bilimsel anlamda ve geniş çapta, program hazırlama ve geliştirme çalışmalarından vazgeçilmiştir.

Eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi, Bakanlıkta görevli birkaç kişi ile, okullardan geliş güzel çağrılan birkaç öğretmenin bir odaya kapanıp bir-iki ay içinde yapacağı basit bir iş olarak kabul edilmiştir. Bakanlığın, 20-25 yıldan beri devam eden bu olumsuz anlayışı, milli eğitimi program geliştirme alanından çok geri bırakmıştır.

İlköğretimde halen Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, derslerinde 1968 programı uygulanmaktadır.

1990 şubatında kurulan program geliştirme komisyonları arasında ilköğretimle ilgili olan;

•Matematik,

•Sosyal Bilgiler

•Fen Bilgisi program geliştirme komisyonları vardır. Bunlardan Matematik program geliştirme komisyonu, 1980'li yıllarda geliştirilen Matematik programı üzerinde çok az değişiklik yaparak ilköğretim matematik programını hazırlamıştır.

Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi programı geliştirme komisyonlarının çalışmaları henüz sonuçlanmamıştır.

EĞİTİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME NEDİR. VE NASIL OLMALIDIR?

Herhangi bir konuda içinde bulunulan toplumun arzu ettiği davranışların kazandırılması anlamında bir eğitim planlaması, uygulanması, değerlendirilmesi ve ileriye dönük olarak iyileştirilmesi sürecine program geliştirme denilmektedir. Eğitim programlarının geliştirme konusu ileri ülkelerde bir bilim dalı haline gelmiştir. Program hazırlamak ve geliştirmek, bu alanda yetişmiş uzman ve uygulayıcılardan oluşan bir ekibin yapacağı bilimsel çalışma işidir.

İyi bir program geliştirme şu aşamalarda gerçekleşir:

I. Planlama

II. Uygulama

III. Değerlendirme

IV. İleriye dönük iyileştirme

I. PLÂNLAMA AŞAMASI

Plânlama, eğitim programının hazırlanma aşamasıdır. Eğitimin planlanmasında aşağıdaki çalışmalar yapılır.

1. PROGRAM GELİŞTİRME GRUBUNUN OLUŞTURULMASI:

Eğitim programlarını hazırlamak ve geliştirmek Bakanlıkta görevli herkesin masa başında yapacağı basit bir iş değildir. Program geliştirme, değişik alan ve düzeylerden bir uzmanlar grubunun işidir. Bu grupta yer alacak uzmanlardan bir kısmı, her çeşit program geliştirme çalışmalarında bulunması gereken kimselerdir. Bir kısmı, eğitimi söz konusu olan konu alanı ve uygulama ile doğrudan ilgili kimselerdir. Bir kısmı da, gerektiğinde çağrılarak danışılacak kimselerdir.

1 - Her çeşit program geliştirme çalışmalarında yer alacak uzmanlar:

- 1) Program geliştirme uzmanı
- 2) Eğitim felsefesi uzmanı
- 3) Eğitim psikoloğu
- 4) Eğitim sosyoloğu
- 5) Eğitim ekonomisti
- 6) Eğitim teknoloğu
- 7) Ölçme ve değerlendirme uzmanı
- 8) Eğitim yöntemi ve planlaması uzmanı

2 - Programı geliştirilen konu alanıyla doğrudan ilişkili kişiler:

- 1) Konu alanı uzmanı
- 2) Konu alanı öğretmeni

3 - Gerektiğinde çağrılacak kişiler :

- 1) Konu alanıyla ilişkili alanlardan uzmanlar (Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Matemaik v.b. alanlarla ilgili uzmanlar) •
- 2) Okul-Aile Birliği temsilcileri
- 3) İşçi ve iş veren temsilcileri

2. ÖZEL AMAÇLARIN (HEDEFLERİN) SAPTANMASI VE YAZILMASI:

Bunun için aşağıda sıralanan çalışmalar yapılır:

1 - Türk Milli Eğitiminin, Programı Geliştirilecek Kurumun Genel Amaçlarının İncelenmesi:

Her ülkenin yönetim biçimine, kültürüne, sosyal, ekonomik ve jeopolitik durumuna göre bir eğitim felsefesi vardır. Ülke milli eğitiminin genel amaçları (*) bu eğitim felsefesine dayanır.

Ülkenin herhangi bir okulundaki eğitim, o ülkenin eğitiminin genel amaçlarına uyacak biçimde planlanıp yürütülür. Bu nedenle, eğitim programı hazırlayacak uzmanlar grubunun yapacağı ilk iş, ülke milli eğitiminin genel amaçları ile, programı hazırlanacak kurumun genel amaçlarını incelemektir.

2 - Programın uygulanacağı Toplumun İncelenmesi: Bu incelemede;

- 1) Toplumun hangi bilgi, beceri, alışkanlıklara sahip insan gücüne ihtiyacı olduğu;
- 2) Bu eğitimi gören kimselerin hayatta hangi güçlüklerle karşılaştığı;
- 3) Toplumun, bu eğitimi gören kimselere ne gibi ilerleme imkanı vereceği araştırılıp saptanır.

3 - Eğitim Yapılacak Konu Alanının İncelenmesi: Bu incelemede;

- 1) Konu alanının kapsadığı bilimsel bilgilerin neler olduğu?
- 2) Konu alanından bilgi edinme yollarının neler olduğu?
- 3) Konu alanıyla ilgili öğretim yöntemlerinin neler olduğu araştırılıp saptanır.

4 - Eğitilecek Bireyin İncelenmesi : Bu incelemede;

- 1) Bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik özellikleri,
- 2) Bireyin konu alanıyla ilgili yaşantıları,
- 3) Bireyin bu konudaki eğitim ihtiyacı araştırılıp saptanır.

5 - Aday Özel amaçların (hedeflerin) saptanması: Eğitim programlarının aday özel amaçlarının saptanabilmesi için aşağıdaki çalışmaların yapılması gerekir.

(*) Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile, öğretim kurumlarının amaçları 1739 sayılı Milli Eğitim Temel kanununun 2., 3., 23., 28. maddelerinde; ilköğretimin amaçları, ilköğretim Programının 21.-28. sayfalarında belirtilmiştir.

1) Konuların saptanması:

- a) Konu alanı ve eğitilecek birey hakkında elde edilen bilgilere göre, o sınıfta öğretilecek konuların neler olacağı saptanır.
- b) Bu konular, konu alanı içindeki ilişkileri dikkate alınarak gruplandırılarak ünitelere ayrılır.
- c) Her ünitenin kapsadığı konular konu alanındaki sırasına göre dizilerek ünitelerin alt başlıkları belirlenir.

2) Ünitelerin, öğretilecek temel öğelerinin belirlenmesi:

- a) Üniteler bir bir ele alınarak alt başlıklarının kapsayacağı ayrıntıların neler olacağı kararlaştırılır.
- b) Bu ayrıntılardaki kavramlar, terimler, yöntemler ve kuramların neler olacağı belirlenir.

3) Kazandırılacak davranış çeşitlerinin belirlenmesi: Aday özel amaçların kolaylıkla belirlenmesi için ünitelerin her alt başlığı öğretilirken bilgi, duyu ve beceri yönlerinden kazandırılacak davranışlar belirlenir.

4) Aday özel amaçların yazılması: Bunun için ünitelerin alt başlıkları, konusuna göre "... bilgisi", ".. becerisi", ".... gücü", "... kavrayabilme", "ayrıt edebilme" gibi ifadeler eklenerek yazılır.

ÖRNEK:

- Yirmiye kadar Roma rakamları bilgisi
- Bir ve iki basamaklı doğal sayılarla toplama işlemi becerisi
- 10.000' kadar olan doğal sayıları kavrayabilme
- Temizlik faaliyetlerine katılma gücü
- Varlıklar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ayrıt edebilme

5) Aday özel amaçların eğitim programına konacak özel amaçlar haline getirilmesi: Yazılı hale getirilen her üniteye ait aday özel amaçlar, sırasıyla eğitim felsefesi, eğitim psikolojisi, eğitim ekonomisi uzmanları yardımı ile incelenir.

Önce eğitim felsefesi uzmanı, aday özel amaçların milli eğitimin ve programla ilgili kurumun amaçlarına uygun olup olmadığı bakımından inceler. Uygun olmayan aday özel amaçlar listeden çıkarılır. kalan aday amaçların birbiriyle tutarlı olup olmadığı incelenir. Tutarlı olmayan amaçlar da listeden çıkarılır. Üniteler için eksik kalan amaçlar bulunup bulunmadığı incelenir. Gerkiyorsa listeye yeni amaçlar eklenir.

Bundan sonra aday özel amaçlar, eğitim psikoloğu tarafından öğrencilerin gelişim düzeyine, öğrenme ihtiyaçlarına ve gelecekte işe yararlı olup olmadığı bakımından incelenir. Çıkarılması gerekenler listeden çıkarılır ve eksik kalar da listeye eklenir.

Aday, özel amaçlar son olarak, eğitim ekonomisi uzmanı tarafından toplumun ihtiyaçları, var olan eğitim imkanları ve yatırım harcamaları yönünden uygun olup olmadığı bakımından, eğitim ekonomisi uzmanı tarafından incelenir. Gereksiz olan çıkarılır. İhtiyaç olan yeni amaçlar eklenir. Böylece programın özel amaçları saptanmış olur.

Özel amaçların yazılmasında birlik sağlanabilmesi için:

- (1) Her özel amaç öğrenci davranışı yönünden ifade edilmelidir.
- (2) Her özel amaç bir davranışlar grubunu kapsamalı ve açık olarak ifade edilmelidir.
- (3) Amaç ifadeleri... bilgisi, ... becerisi, ... gücü, yeteneği, ... bilme (yapabilme, bekleyebilme, kavrayabilme v.b.) gibi yetenek (veya özellik) ifade eden bir kelime veya ekle sonuçlanmalıdır.

Davranışsal amaçların (hedef-davranışları) saptanması: Bir özel amaca ulaşmak için edinilmesi gereken davranışlara davranışsal amaçlar (hedef-davranışlar) denir.

Belli bir özel amacın hedef-davranışlarını yazmada (amacın davranışlara dönüştürülmesinde şunlara dikkat edilir:

- 1 - Bir özel amacın hedef-davranışları bir araya geldiği zaman amacı oluşturmali,
- 2 - Hedef-davranışların sınırları belli olmalı,
- 3 - Hedef - davranışlar özel amacın dışına taşmamalı,
- 4 - Her hedef-davranış, daha aşağı düzeyde bazı küçük davranışları temsil edecek şekilde kapsamlı olmalı,
- 5 - Her hedef-davranış, bulunduğu düzeyde bir tek davranış ifade edecek şekilde kaleme alınmış olmalı,
- 6 - Hedef-davranışlar, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak gözlenebilir ve ölçülebilir olmalı,
- 7 - Her hedef-davranış öğrencinin neyi, hangi durumda ve hangi ölçüde yapacağını açık seçik belirlemeli ve yapma, etme gibi fiilden yapma bir isimle sonuçlanmalı,
- 8 - Bir özel amacın hedef-davranışları saptanırken kritik davranışlardan hiçbiri unutulmamalıdır. (Kritik davranışlar yukarıda verilen 1., 2., ve 3., özelliklere sahip

davranışlardır.) Çünkü bir özel amaca ulaşılmış olması, o amaçla ilgili bütün kritik davranışların kazanılmış olması demektir.

3. ÖĞRETME DURUMLARININ SAPTANMASI :

Öğretme durumları, bireyleri hedef-davranışlara ulaştırmak için düzenlenen öğretim ortamıdır.

Öğretim durumunun saptanmasında belli bir hedef-davranış kazandırmak için öğretmenin neler yapacağı, öğrencilerin neler yapacağı, hangi araç ve gereçlerden yararlanılacağı, hangi metot ve tekniklerin uygulanacağı düşünülür.

Saptanan öğretim durumları aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

1 - Amaca uygunluk: Öğretim durumu ilgili amacın davranışlarını oluşturmaya yardımcı olacak nitelikte olmalıdır.

2 - Öğrenciye uygunluk: Öğretim durumu, öğrencinin zekâ, bilgi, beceri, alışkanlık, geçmiş yaşantılarına, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.

3 - Ekonomik: Öğretim durumu, harcanacak zaman, emek ve paraya değmeli ve mümkünse birden fazla davranışın kazanılmasına yardımcı olmalıdır.

4 - Diğer öğretim durumlarına uygunluk: Öğretim durumu, kendisinden önce gelen öğretim durumlarına dayalı ve kendisinden sonra gelecek öğretim durumlarına hazırlayıcı olmalı, davranışların oluşturulmasında diğer paralel öğretim durumları ile işbirliği yapmalıdır.

4. SINAMA DURUMLARININ VE SINAMA ARAÇLARININ SAPTANMASI:

Belli bir hedef-davranışın kazanılıp kazanılmadığını anlamak için öğrencilere hangi şartlarda nasıl bir test uygulanacağını saptanması sınav durumudur. Sınav araçları, hedef davranışların test maddeleri haline sokulmuş şeklidir.

Program geliştirme bu sonuncu işlemi de tamamlandıktan sonra, belli bir konu alanında, belli bir eğitim düzeyinde, yapılacak eğitimin:

Özel amaçlarını,

Hedef-davranışlarını,

Öğretim durumlarını,

Sınav durumlarını ve araçlarını kapsayan bir kitap meydana gelmiş olacaktır. Öğretmenlere, yapacakları eğitim çalışmalarında yardımcı olacak bu kitaba "EĞİTİM PROGRAMI" denir.

II. EĞİTİM PROGRAMININ UYGULAMA AŞAMASI

Hazırlanan bir eğitim programının uygulamaya konması okulun, ders araç ve gereçlerinin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve rehberlik yapacak müfettişlerin bu işe hazırlanmasını gerektirir. Bu hazırlık, Milli Eğitim Bakanlığının, milli eğitim müdürlüklerinin ve öğretmen yetiştiren kurumların yapacağı çalışmalarla ve açacağı seminerlerle sağlanır.

Gerekli hazırlıklar yapılmadan uygulamaya konan eğitim programlarının amacına ulaşması 1968 ilkökul programında olduğu gibi çok zor, hatta imkansız olur.

Eğitim programının uygulama aşamasını öğretmenler sürdürür. Bu aşamada öğretme ve öğrenme süreçleri yer alır. Uygulama aşamasında, öğrenciler hazırlanan eğitim çevresinde, öğretmenlerin rehberliğinde uygulanan çeşitli yöntemlerle ve yararlanılan araçlarla çalışarak kendilerini özel amaçlara ulaşacak hedef-davranışları kazanırlar.

III. DEĞERLENDİRME AŞAMASI :

Uygulanan eğitim programının değerlendirme aşaması, hem öğretmenin, hem de program geliştirme grubunun ortaklaşa çalışarak yürüteceği etkinlikleri kapsar.

Eğitim programlarının özel amaçlarına, uygulamada ne dereceye kadar ulaşıldığının saptanması aşamasına değerlendirme denir.

Bir eğitim programının uygulandığı okulların ve öğrencilerin şartları, her öğretmenin meslekî bilgi, beceri ve yetenekleri farklıdır. Bu bakımdan yurdun her tarafındaki öğrencilerin, aynı eğitim programını izlemelerine rağmen aynı davranışları kazanmaları beklenemez.

Eğitim programlarının değerlendirilmesi, ünite ve konuların işlenmesi sonucunda özel amaçların bütün kritik davranışları ölçmeyi amaçlayan bir testin uygulanmasını gerektirir. Bu testler ölçme ve değerlendirme uzmanları tarafından hazırlanır.

Uygulanan testlerin değerlendirilmesi sonucunda, hangi davranışların öğrencilerin çoğunluğunca kazanıldığı, hangilerinin kazanılmadığı anlaşılır. Bu sonuçlara, öğretme durumlarının araç-gereç ve yöntem diğer şartların etkisi meydana çıkarılır.

IV. EĞİTİM PROGRAMINI İLERİYE DÖNÜK İYİLEŞTİRME:

Program geliştirme uzmanları ile programı uygulayan öğretmenlerin işbirliği sonucunda elde edilen değerlendirme sonuçları, Program geliştirme grubu tarafından incelenerek amaçlarda kritik davranışlarda, öğretim yöntem ve tekniklerin-

de, araç ve gereçlerde yapılacak değişiklikler, iyileştirmeler saptanır. Bu yenilikler eklenerek eğitim programları ileriye dönük olarak geliştirilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER :

Bizde program çalışmaları halen, Bakanlıkta görevli birkaç kişi ile, okullardan çağrılan birkaç öğretmenin, mevcut programı masa başında incelemesi, bazı konuların çıkarılması ve ilave edilmesi şeklinde yürütülmektedir. Planlama (programın hazırlanması) gereği gibi yapılmamakta. Uygulama, değerlendirme ve ileriye dönük iyileştirme çalışmalarına yer verilmemektedir.

1. Program geliştirme bu alanda özel olarak yetiştirilen uzman ve uygulayıcılardan oluşan bir ekibin, bilimsel esaslara göre yürüteceği bir iştir.

Bu ekipte görev alacak uzmanların yurt içinde ve yurt dışında açılan yetiştirilmesi sağlanmalı. Bu ekipler, Öğretim Genel Müdürlüklerinde ve Talim Terbiye Kurulunda devamlı kadrolar halinde oluşturulmalı.

2. Program geliştirme çalışmaları, Bakanlık - Üniversite işbirliği ile

I. Planlama

II. Uygulama

III. Değerlendirme

IV. İleriye dönük iyileştirme

aşamalarında ve bilimsel bir şekilde dikkatle yürütülmelidir.

KAYNAKLAR

1. 1948 İlkokul Programı. Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Basımevi-İstanbul, 1948.
2. 1962 İlkokul Program Taslağı. Milli Eğitim Bakanlığı. Milli Eğitim Basımevi, 1962.
3. Tekışık Hüseyin Hüsnü. İlkokul Programı Uygulama Rehberi. Rehber Yayınevi Ankara 1968.
4. Program Geliştirmede Rehberlik Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu, Ankara 1955.
5. Çilenti Kâmuran, Fen Eğitimi Teknolojisi Ankara - 1965.